

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wiak

Arkadiusz Janusz Sopata (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa M. W.

przeciwko M. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 12 czerwca 2024 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim z 4 lutego 2003 r., sygn. I C 264/02,

uchyla zaskarżony wyrok w części zasądzającej odsetki umowne od kwoty głównej w wysokości 1% za każdy dzień od dnia 6 listopada 2001 r. do dnia zapłaty i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Nowym Dworze Mazowieckim.

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z 4 lutego 2003 r., I C 264/02, Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim w sprawie z powództwa M. W. przeciwko M. K. o zapłatę zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 6000 zł (sześć tysięcy złotych) z umownymi odsetkami w wysokości 1% za każdy dzień od dnia 6 listopada 2001 r. do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach procesu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wyjaśnił, że uznał za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie i na tej podstawie oraz w oparciu o treść załączonych do pozwu dokumentów ustalił, że powód w 2001 r. prowadził agencję pośrednictwa w obrocie nieruchomościami. Dnia 7 września 2001 r. strony zawarły umowę o pośrednictwo w nabyciu określonej nieruchomości. W § 3 tej umowy pozwana – jako zleceniodawca – zobowiązała się zapłacić powodowi – jako agentowi – w dniu zawarcia umowy nabycia nieruchomości lub umowy przedwstępnej nabycia nieruchomości prowizję w wysokości 2% uzgodnionej wartości nieruchomości. Prowizja ta była należna powodowi w przypadku zawarcia umowy sprzedaży tej nieruchomości przez zleceniodawcę, członka jego rodziny lub osobę przez niego poinformowaną o nieruchomości. W przypadku zapłaty prowizji później niż w dniu zawarcia jednej z wymienionych umów pozwana zobowiązała się zapłacić powodowi odsetki umowne w wysokości 1% wartości prowizji za każdy dzień zwłoki w zapłacie prowizji (pkt 3 umowy). Pozwana obejrzała wymienioną w umowie nieruchomość w obecności pracownika powoda – E. D. oraz właściciela nieruchomości. Po upływie kilku dni właściciel nieruchomości poinformował agencję o wycofaniu oferty sprzedaży nieruchomości, a pozwana poinformowała o rezygnacji z zakupu. Po pewnym czasie w rozmowie z E. D. przyznała, że kupiła wskazaną nieruchomość bez pośrednictwa agencji. Do zawarcia umowy doszło 6 listopada 2001 r.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwana nie stawiała się na rozprawie, ani nie zajęła stanowiska w sprawie, przez co spełnione zostały przesłanki wydania wyroku zaocznego, określone w art. 339 § 1 k.p.c. Przesyłki sądowe zawierające odpis pozwu oraz zawiadomienie o terminie rozprawy nie zostały przez pozwaną odebrane i po awizowaniu zostały uznane za doręczone prawidłowo.

W ocenie Sądu Rejonowego spełnione zostały materialnoprawne przesłanki roszczenia dochodzonego pozwem. Sąd ten wskazał, że zgodnie z zawartą umową pozwana miała obowiązek zapłacenia na rzecz powoda kwoty 6000 zł, czego nie uczyniła.

Uzasadniając rozstrzygnięcie w przedmiocie odsetek Sąd Rejonowy wyjaśnił, że pozwana od dnia zawarcia umowy pozostawała w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia, co uzasadniało obowiązek zapłaty odsetek umownych za opóźnienie. Sąd wskazał, że w dacie zawarcia przez strony umowy nie obowiązywały żadne przepisy, które ograniczałyby wysokość zastrzeżonych w umowie odsetek za opóźnienie. Nie zawierał takich ograniczeń zarówno art. 481 k.c., jak i art. 359 k.p.c. Zmiana treści art. 481 k.c. w odniesieniu do odsetek maksymalnych nastąpiła dopiero 1 stycznia 2016 r., a zmiana art. 359 k.c. – 20 lutego 2006 r. W dacie orzekania brak było również w aktach sprawy informacji co do okoliczności faktycznych, które mogłyby uzasadniać ocenę, że zastrzeżenie i żądanie przez powoda odsetek w umówionej wysokości stanowi nadużycie prawa przez powoda, tym bardziej, że wpływ na ostateczny rozmiar zobowiązania miała sama pozwana, najpierw podejmując decyzję o niewywiązaniu się ze zobowiązania, a następnie o braku wzięcia udziału w postępowaniu sądowym, w którym mogłaby przedstawić okoliczności uzasadniające oddalenie powództwa w zakresie obejmującym żądanie odsetek.

Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej również: skarżący), powołując się na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, wniósł skargę nadzwyczajną, zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim z 4 lutego 2003 r., I C 264/02, w części zasądzającej odsetki umowne od kwoty głównej w wysokości 1% za każdy dzień od dnia 6 listopada 2001 r. do dnia zapłaty.

Zaskarżonemu wyrokowi Rzecznik Praw Obywatelskich na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1093 ze zm., dalej: u.SN) zarzucił:

1. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 353¹ w zw. z art. 58 § 2 i 3 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że umowa zobowiązująca

jedną ze stron do zapłaty odsetek w wysokości 1% w stosunku dziennym jest w całości ważna, podczas gdy zastrzeżenie odsetek w takiej wysokości powoduje przysporzenie nadmiernych i nieusprawiedliwionych zysków dla drugiej strony, rażąco naruszając zasady współżycia społecznego, co prowadzi do częściowej, bezwzględnej nieważności umowy;

2. rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 399 § 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i wydanie wyroku zaocznego uwzględniającego roszczenie pozwu w całości, bez dokonania prawidłowej oceny materialnoprawnej jego zasadności w zakresie odsetek umownych, podczas gdy domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda, przewidziane w art. 339 § 2 k.p.c. dotyczy jedynie podstawy faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego.

Na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 u.SN Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarżonemu wyrokowi zarzucił ponadto naruszenie zasad i praw określonych w Konstytucji RP, tj.:

1. wywodzonych z art. 2 Konstytucji zasady sprawiedliwości społecznej, zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, bezpieczeństwa prawnego oraz zakazu tworzenia uprawnień pozornych, z uwagi na zasądzenie rażąco wygórowanych odsetek umownych, przysparzających jednej ze stron umowy nadmiernych i nieusprawiedliwionych zysków, co w istocie doprowadziło do tego, że ustawowy zakaz zawierania umów sprzecznych z zasadami współżycia społecznego stał się dla pozwanej instytucją pozorną i iluzoryczną;

2. praw majątkowych chronionych w art. 64 ust. 1 Konstytucji RP, gdyż zaskarżone rozstrzygnięcie doprowadziło do powstania długu w nieuzasadnionej wysokości, podlegającego egzekucji przy pomocy środków przymusu sankcjonowanych przez państwo, dotkliwie ingerując w prawa majątkowe pozwanej;

3. zasady ochrony konsumenta, zagwarantowanej w art. 76 Konstytucji RP z uwagi na zaniechanie zbadania przez Sąd, czy przedstawiona do rozstrzygnięcia sprawa ma charakter konsumencki, co doprowadziło do pogłębienia dysproporcji

między stronami postępowania oraz wsparcia działań przedsiębiorcy nakierowanych na wykorzystanie słabszej pozycji konsumenta.

Mając powyższe na uwadze Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części oraz przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Nowym Dworze Mazowieckim.

Skarżący zwrócił uwagę, że zasądzone odsetki umowne są nadal egzekwowane przez powoda, a do zapłaty pozostaje nadal kwota ponad 400 000 zł, pomimo że należność główna opiewała na 6000 zł. Wskazał, że z akt postępowania egzekucyjnego, prowadzonego przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie A. K., Zastępcę P. A., wynika iż odsetki zasądzone zaskarżonym wyrokiem do dnia 27 października 2022 r. zostały ustalone na kwotę 446 057,54 zł. Ponadto do dnia 27 października 2022 r. naliczona opłata egzekucyjna wyniosła 36 164,60 zł. W ocenie skarżącego taki stan rzeczy, dotkliwie ingerujący w prawa majątkowe pozwanej, nie może korzystać z dalszej ochrony państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nadzwyczajna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia służącym eliminowaniu z obrotu wadliwych, naruszających zasadę demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości, orzeczeń sądowych dotyczących konkretnych, zindywidualizowanych podmiotów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 2019 r., I NSNk 2/19). Konsekwentnie rolą przeprowadzanej przez Sąd Najwyższy kontroli nadzwyczajnej nie jest eliminowanie z obrotu wszelkich wadliwych orzeczeń, a jedynie tych, które godzą w podstawy umowy społecznej będącej fundamentem demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, a zatem dotyczą określonego kształtu relacji pomiędzy jednostką a władzą publiczną (przedmiotowa strona zasady demokratycznego państwa prawnego) lub godności upodmiotowionej jednostki (podmiotowa strona zasady demokratycznego państwa prawnego).

Zważyć ponadto należy, że cel skargi nadzwyczajnej, jakim jest wyeliminowanie z obrotu wadliwego orzeczenia może zostać zrealizowany wyłącznie w przypadku zaistnienia jednej z trzech przesłanek szczegółowych wskazanych w art. 89 § 1 u.SN. Podmiot wnoszący skargę musi więc wykazać zaistnienie przynajmniej jednego z uchybień wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Zaistnienie tego rodzaju uchybienia potwierdza wadliwość zaskarżonego wyroku, a jednocześnie otwiera drogę do badania czy wadliwość ta powinna być usunięta z uwagi na naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Samo zatem zaistnienie przesłanki szczegółowej wskazanej w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN nie przesądza o konieczności wyeliminowania z obrotu wadliwego orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2020 r., I NSNc 48/19). Wskazać w tym miejscu bowiem należy, że stabilność oraz prawomocność orzeczeń sądowych, a także kształtowanych przez nie stosunków prawnych również jest zasadą konstytucyjną, wywodzoną z prawa do sądu (art. 45 § 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP), zaś odstępianie od niej powinno być podyktowane wyjątkowymi względami. Konsekwentnie stwierdzone uchybienia muszą być na tyle poważne, by wzgląd na całokształt zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji RP nakazywał ingerencję w powagę rzeczy osądzonej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2020 r., I NSNu 2/20). Ten punkt widzenia potwierdzał wielokrotnie Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej: „ETPCz”) podkreślając, że prawo do rzetelnego procesu musi być interpretowane w świetle zasady rządów prawa, będącej wspólnym dziedzictwem państw – stron Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. 1993 nr 61, poz. 284 ze zm.). Jednym z fundamentalnych aspektów rządów prawa pozostaje zaś zasada pewności prawnej, która przewiduje wymóg, by tam, gdzie sądy ostatecznie rozstrzygnęły jakąś kwestię, ich orzeczenie – co do zasady – nie było kwestionowane (zob. np. wyroki ETPCz z: 28 października 1999 r. w sprawie *Brumărescu przeciwko Rumunii*, skarga nr 28342/95, par. 61; 24 lipca 2003 r. w sprawie *Ryabykh przeciwko Rosji*, skarga nr 52854/99, par. 52; 6 października 2011 r. w sprawie *Agrokompleks przeciwko Ukrainie*, skarga nr 23465/03, par. 148).

Istota zarzutów rozpoznawanej skargi sprowadza się do twierdzenia o sprzeczności z prawem umowy łączącej powoda i pozwaną w zakresie, w jakim przewidziano w niej odsetki umowne za opóźnienie w wysokości 1%. Zdaniem skarżącego zastrzeżenie odsetek w tej wysokości wykracza poza określone w art. 353¹ k.c. granice swobody umów, a zasądzenie tych odsetek w zaskarżonym wyroku nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa. Pozostałe podniesione zarzuty, dotyczące braku podstaw do wydania wyroku zaocznego oraz naruszenia konstytucyjnych praw i wolności pozwanej, odnoszą się do konsekwencji rozstrzygnięcia Sądu w przedmiocie odsetek.

W obowiązującym stanie prawnym w Kodeksie cywilnym zawarte są przepisy określające maksymalną wysokość odsetek. Dotyczy to zarówno odsetek kapitałowych (art. 359 § 2¹ k.c.), jak i odsetek za opóźnienie (art. 481 § 2¹ k.c.). Przepisy te nie obowiązywały natomiast zarówno w chwili zawarcia umowy będącej podstawą zasądzzonego świadczenia (7 września 2001 r.), jak i w dniu wydania zaskarżonego wyroku zaocznego (4 lutego 2003 r.). Brak było również innych obowiązujących wówczas regulacji maksymalnej wysokości odsetek.

Rażącego naruszenia prawa materialnego skarżący upatruje w sprzeczności zastrzeżenia odsetek w łączącej strony umowie z art. 353¹ k.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w sprawach ze skarg nadzwyczajnych za utrwalony można uznać pogląd, że zgodność z prawem postanowień umownych zastrzegających odsetki, w okresie sprzed wejścia w życie przepisów o odsetkach maksymalnych, należy oceniać na podstawie powołanego przepisu. Jego zastosowanie, w związku z art. 58 § 2 k.c., prowadzi zaś do wniosku, że rozważane postanowienie dotyczące odsetek jest nieważne ze względu na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego (m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 26 października 2023 r., II NSNc 271/23; z 26 października 2023 r., II NSNc 199/23; z 26 października 2023 r., II NSNc 232/23; z 25 stycznia 2023 r., II NSNc 146/23; z 27 września 2022 r., I NSNc 461/21; z 22 czerwca 2022 r., I NSNc 592/21; z 9 września 2021 r., I NSNc 43/20; z 14 kwietnia 2021 r., I NSNc 35/20).

Zastosowanie kryterium zasad współżycia społecznego, mającego charakter klauzuli generalnej wymaga wzięcia pod uwagę zarówno treści ocenianego postanowienia umownego, jak i całokształtu okoliczności sprawy.

Niewątpliwie odsetki zastrzeżone w wysokości 1%, tj. 365% rocznie, były znacząco wygórowane. Wysokość taka, w powiązaniu z treścią art. 451 § 1 k.c., uprawniającego wierzyciela do zaliczenia spełnianego świadczenia w pierwszej kolejności na zaległe świadczenia uboczne, prowadzi w krótkim czasie do powstania długu, którego dłużnik nie jest w stanie spłacić. Pozostaje to w sprzeczności z celem i funkcją odsetek, mających stanowić przede wszystkim formę wynagrodzenia za korzystanie z kapitału lub waloryzacji, a także narusza zasady uczciwego obrotu.

W ocenie Sądu Najwyższego postanowienie umowne zastrzegające odsetki w powołanej wyżej wysokości jest nieważne na podstawie art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 k.c. jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Zasądzając odsetki na tej podstawie Sąd Rejonowy dopuścił się rażącego naruszenia prawa materialnego.

W orzecznictwie przyjmuje się, że na tle skargi nadzwyczajnej ocena tego, czy doszło do „rażącego” naruszenia prawa jest uzależniona od: wagi naruszonej normy, tj. jej pozycji w hierarchii norm prawnych, stopnia (istotności) jej naruszenia, skutków naruszenia dla stron postępowania (m.in. wyroki Sądu Najwyższego z: 3 czerwca 2020 r., I NSNc 46/19; 17 czerwca 2020 r., I NSNc 44/19 I NSNc 47/19; postanowienie Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2020 r., I NSNc 45/19; 7 lutego 2023 r., II NSNc 34/23). Odnosząc powyższe do okoliczności rozpoznawanej sprawy należy podkreślić doniosłość ustawowego określenia granic zasady swobody umów, w tym niesprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego. Biorąc pod uwagę wysokość odsetek nie budzi wątpliwości również stopień naruszenia. Szczególnie dotkliwie pozostają skutki wyroku dla pozwanej, obciążonej obecnie długiem z tytułu odsetek, przekraczającym wielokrotnie wysokość świadczenia głównego.

Jak wskazano powyżej, pozostałe z zarzutów skargi nadzwyczajnej odnoszą się do uchybień, będących następstwem uznania za dopuszczalne rozstrzygnięcia w przedmiocie odsetek. W zakresie rozstrzygnięcia o odsetkach nie zostały spełnione przesłanki wydania wyroku zaocznego, zasądzającego świadczenie. Zgodzić się należy również ze skarżącym, że wydając zaskarżone rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy nie uwzględnił należycie podlegającego konstytucyjnej ochronie

statusu konsumenta po stronie pozwanej, a w konsekwencji doszło do naruszenia konstytucyjnie gwarantowanego prawa własności.

Stwierdzenie zasadności przesłanek szczegółowych skargi nadzwyczajnej wymaga rozważenia przesłanki ogólnej. Według art. 89 § 1 u.SN skarga nadzwyczajna może być wniesiona jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Wywodzona z art. 2 Konstytucji RP zasada ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa, nazywana także zasadą lojalności państwa względem obywateli, ściśle wiąże się z bezpieczeństwem prawnym jednostki. Wyraża się ona w takim stanowieniu i stosowaniu prawa, „by nie stawało się ono swoistą pułapką dla obywatela i aby mógł on układać swoje sprawy w zaufaniu, że nie naraża się na prawne skutki, których nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, iż jego działania podejmowane zgodnie z obowiązującym prawem będą także w przyszłości uznawane przez porządek prawny” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 lutego 2001 r., K 27/00, OTK 2001 nr 2, poz. 29, tak też P. Tuleja (w:) M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1-86*, Warszawa 2016, s. 223-224, nb. 25). Koniecznym wymogiem realizacji zasady zaufania jest zagwarantowanie obywatelom bezpieczeństwa prawnego. Bezpieczeństwo prawne, przewidywalność prawa stanowionego przez państwo oraz respektowanie przez władzę działań podejmowanych w zaufaniu do państwa gwarantują ochronę wolności człowieka. (P. Tuleja (w:) M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1-86*, Warszawa 2016, s. 224, nb. 25 i 26).

Bezpieczeństwo prawne jednostki związane z pewnością prawa umożliwia przewidywalność działań organów państwa oraz prognozowanie działań własnych (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14 czerwca 2000 r., P 3/00). Zatem jedną ze składowych zasady demokratycznego państwa prawnego jest zasada zaufania obywatela do państwa, wyrażająca się również w możliwości oczekiwania przez obywatela, aby organy państwa prawidłowo stosowały obowiązujące przepisy prawa, skoro zgodnie z art. 7 Konstytucji RP organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Sąd Rejonowy wydając zaskarżony wyrok naruszył zasadę zaufania obywatela do państwa, godząc w bezpieczeństwo prawne pozwanego. Z tej przyczyny uchylenie tego orzeczenia jest konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Określone w umowie obciążenie pozwanej w skutkach musiało okazać się dla niej rujnujące, powodowi natomiast miało przysporzyć korzyści nie dających się uzasadnić żadnymi racjami. Tego rodzaju następstwa umowy w zakresie zastrzeżonych na rzecz powoda odsetek, godzą zaś, z uwagi na przedstawione powyżej okoliczności, w porządek prawny i z tych przyczyn muszą być uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Jednocześnie, zdaniem Sądu Najwyższego, na przeszkodzie uwzględnieniu skargi nadzwyczajnej nie stoi treść art. 115 § 2 u.SN. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli zachodzą przesłanki wskazane w art. 89 § 1 u.SN, a zaskarżone orzeczenie wywołało nieodwracalne skutki prawne, w szczególności jeżeli od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia upłynęło 5 lat, a także jeżeli uchylenie orzeczenia naruszyłoby międzynarodowe zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej, Sąd Najwyższy ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonego orzeczenia z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których wydał takie rozstrzygnięcie, chyba że zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji przemawiają za wydaniem rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 91 § 1 u.SN.

Od wydania zaskarżonego wyroku zaocznego upłynęło przeszło 5 lat, co w świetle art. 115 § 2 u.SN stanowi samodzielną podstawę uniemożliwiającą jego uchylenie. Jednakże – według Sądu Najwyższego – konieczność ochrony praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji przemawia za wydaniem orzeczenia, o jakim mowa w art. 91 § 1 u.SN.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy, na podstawie art. 91 § 1 u.SN uchylił zaskarżony wyrok w zaskarżonej części, tj. w części obejmującej rozstrzygnięcie o odsetkach, i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Nowym Dworze Mazowieckim do ponownego rozpoznania.

[SOP]

[ms]